

Матрона-комірниця

Я в службі виросла; мабуть,
відроду на чужих працюю,
бо хто, коли мя в службу дав,
сама вже того не тямую.

Я гуси пасла за селом,
і діти бавила, і пряла, –
росла, – казали прати, жать,
ну, так я прала й жито жала.

Я стала дівка на порі,
хоть боязка, похила й тиха;
мій газда приглядивсь мені, –
я піддалась, боячись лиха.

Дитинка вродилась. Мене
газдиня з служби геть нагнала;
я в ліс втекла – дурна була,
я всього світу ся встидала.

З дитинов день і ніч цілу
в хащах укрита я сиділа,
дитина плакала, а я
із голоду і болю мліла.

Мене найшли напівживу,
і добра жінка, ся газдиня
мене до себе прийняла, –
тут коморую я й донині.

По людях роблю; вік, відай,
прийдеться на чужих робити...

Та що ж, – не кожному днесь мож
у себе своїм паном жити.
Дитя росте. Воно мені
тяжило зразу на сумлінні,
воно було дитя гріха
у глупім моім розумінні.
Встидалась я вказать лице
між добрими людьми, вмивала
сльозами біднятко мале
і з хати рідко де бувала.
Аж ось до нас почав вчащать
захожий парубок кравчина;
прийде з шиттям, було, й сидить...
Не знали ми, що за причина
тим частим буванням його.
Сидить і шиє, мало-мало
говорить; ми прядем, зима...
Аж раз з ним наче щось ся стало
Газдиня вийшла, він устав,
почервонів, води напився,
а далі каже: «Ну, а що,
якби з тобов я оженився?»
Я остовпіла, не могла
сказати довго ані слова,
а далі кажу: «От пуста
і нерозумна ваша мова.
Я замуж не піду, – пощо

в'язати світ кому собою?
У мене посагу – нічо,
лиш те дитя і встид зо мною».
І дарма він просив, благав, –
при своїм твердо я стояла.
Він врешті сів і замовчав,
я також слова не казала.
І більш о женитьбі у нас
і мови не було, но звільна
зжились, зблизились ми, і враз
усяка хвиля простовільна
нам проходила. Він бував
у світі, знав, як що де дієсь,
і много-много повідав
про все. Було, вже день виднієсь,
а ми прядемо, сидимо
і слухаєм обі, – він шиє,
і звільна, стиха з уст його
плине та мова, серце ниє,
то відживає від тих слів...
Він далі став у нас і жити, –
і дожились ми щасних днів,
ми нишком стали ся любити.
Не раз я плакала: «Гріх нам!
Що дієм ми? Що станєсь з нами?»
Но він, спокійний, тихий сам,
вспокоював мене словами:

«Не плач, хіба ж не більший гріх
без щастя жити, без любові,
сил не вживати молодих,
згасити жар, що тліє в крові?
Не хочеш світ собі в'язать
церковнов стулою, – що ж з того?
Чи вже й любові тобі не знаць,
віку не вжити молодого?
Таж люди й без шлюбів живють, –
чому ж і нам не мож так жити?
А руки наші хліб найдуть,
коби здорові, мем робити».
Я бачу: правду каже крем, –
пішла я за його словами,
і так на віру ми жиєм,
а згода і любов між нами.
Не встид нам, – най ся ті встидають,
що бідним творять тільки мук!
Робота йде, – нас люди знають,
що не жалієм своїх рук.
Дитинка друга в мене є,
вже по любові. Ще піп хрестити
не хтів, казав, що конче тре
нам розійтиса або жити
у шлюбнім зв'язку. Та дарма,
ми шлюбу не хотіли брати:
раз, грошей в нас на шлюб нема,

та й ще на що ся нас в'язати?

Без шлюбу я жию в любові,

а шлюбні плачуть кожду днину, –

чи їм гріх більший, чи мені?

Піп втих і охрестив дитину.